

Ἔτος Δ'.

ΕΝ ΣΜΥΡΝῃ 1876.

Φυλ. ΣΤ'.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΝΗΣΙΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙ-
ΣΤΟΛΗΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΠΡΟΣ ΑΤΤΗΝ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΥΠΟ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΚΑΠΛΑΝΙΔΟΥ (*)

~~~~~

Εἰσὶ τινες, οἳ τὸν πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τὴν Φιλίππου λόγον αὐ φασιν εἶναι γνήσιον Δημοσθένους, τὴν δόξαν αὐτῶν ἐπιχειροῦντες τεκμαίρεσθαι τῷ μὴ τὴν αὐτὴν φράσιν κατὰ πάντα τῷ Δημοσθενικῷ συνδιασώσασθαι χαρακτηρι. Εἰσὶ δὲ, οἳ καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν Φιλίππου ὡς νόθον παραγράφονται, εἰς ἑτέρους ῥήτορας ἀναφέροντες ἅμω. Ἀλλ' οὗτοι ἀφαιρούμενοι ταῦτα τοῦ

(*) Βουλόμενος ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ ἐκδοῦναι ὅλην τὴν πραγματείαν, παραλείπω ἐνταῦθα τὰς προσηκούσας παραπομπὰς καὶ εἰς βοηθήμασιν ἐχρησάμην.

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. ΣΤ'.)

Δημοσθένους καὶ τοῦ Φιλίππου, καὶ τοι καὶ τὸν χρόνον ἔχουσιν αὐτοῖς διαμαχόμενον καὶ τὸν τύπον ἅπαντα τῆς ἐργασίας καὶ τὰ πράγματα καὶ τὴν ἐρμηνείαν, ὅμως καὶ ὁρῶντά ἀφίσσιν αὐτὰ οὐκ ἔχοντες εἰπεῖν τοὺς τεκόντας.

Ἐπεὶ δὲ πολλάκις λόγοι διαφόρων γεννητόρων πολλὴν ἔχουσι τὴν ὁμοιότητα, διάφορος δ' ἐργασία λόγων τὸν αὐτὸν γινώσκει πατέρα (οὐ γὰρ αἰεὶ κχθέστηκεν ἄτρεπτος καὶ ἀναλλοίωτος κατὰ πάντα, ὥσπερ οὐδ' ἐν τοῖς ἄλλοις, οὕτως οὐδὲ κατὰ τοὺς λόγους ἢ ἀνθρωπίνῃ δυνάμει), ἐπ' ὀλίγον ὁρῶν τὴν διαφορὰν, καὶ τοι περὶ πλείστου ποιῶμαι τοὺς σοφοὺς τούτους ἄνδρας, ὅμως οὐκ ἔχω θαρρύνειν ἀποφήνασθαι εἴτε ἑτέρου τινὸς πόνος ἢ ἐπιστολὴ ἐστὶν ἡ Φιλίππου, εἴτε ὁ πρὸς αὐτὴν Λόγος τῆς Δημοσθενικῆς ἐλάττωμα τυγχάνει ὧν φύσεως.

Διὸ πειράτομαι ὧδε, ὅτι μοι δύναιμι, ἐξετάσαι τὸν λόγον τοῦτον ἀρχόμενος τοῦ συντάγματος ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τῆς Φιλίππου καὶ μνημονεύων τοσαῦτα, ὅσα δο-

καὶ συντελεῖν πρὸς δεῖξιν τῆς γνησιότητος ἀμφοτέρων.

Ὡς γὰρ ἐν πολλοῖς τῶν ἱστορικῶν δηλῶται καὶ ἐκ τῶν Φιλιππικῶν μαθεῖν δυνατόν, μετὰ τὴν ἄλωσιν Ὀλυνθίων (Ὀλυμπ. 408, 1. = 348 Πρ. Χρ.), ἄρχοντας Θεμιστοκλέους (Ὀλ. 408, 2. = 347 Π. Χ), συνθῆκαι Φιλίππῳ πρὸς Ἀθηναίους ἐγένοντο περὶ φιλίας καὶ συμμαχίας. α Συνετέθειντο δὲ ἑκατέρους ἔχειν, ἃ ἔχοιεν, τοὺς δ' ἄλλους Ἕλληνας, ὅσοι μὴ κοινωνοῦεν τῆς εἰρήνης, ἐλευθέρους εἶναι καὶ αὐτονόμους· καὶ ἐάν τις ἐπ' αὐτοὺς στρατεύῃ, κοινῇ πρὸς αὐτὸν πολεμεῖν καὶ βοηθεῖν τοὺς κοινωνοῦντας τῆς εἰρήνης. »

Ἐπεὶ δὲ Φίλιππος ἐξ ἀρχῆς ἄρτι τῆς εἰρήνης γεγонуίας παρὰ ταῦτα ποιούμενος, Πυλῶν καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι πραγμάτων ἐγένετο κύριος, Δημοσθένης μὲν ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἡκων πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, αἰσθόμενος φενακίζομένην τὴν πόλιν, εὐθύς κατηγόρει καὶ διεμαρτύρετο, Ἀθηναῖοι δὲ τούτοις ὀργιζόμενοι ἐσκόπουν τοῖς μὲν τῶν Ἀμφικτυόνων ἐνστήσασθαι δόγμασιν, οὐ δίκαιον εἶναι λέγοντες Ἑλληνικοῦ συνεδρίου μετέχειν τὸν Μακεδόνα, τὴν δὲ πρὸς αὐτὸν Φιλοκράτους εἰρήνην λῦσαι, εἰ μὴ ἐπεΐθοντο ὑπὸ Δημοσθένους ταῦτα συγχωρεῖν, κάλλιον φάσκοντος τηρεῖν τὴν εἰρήνην, ἢ περὶ μικροῦ τηλικούτου κίνδυνον ἄρασθαι, καταναγκασθέντας κοινὸν πόλεμον πρὸς ἅπαντας ἔχειν τοὺς Ἕλληνας.

Ἐκ τούτων δὴ τοσοῦτον Ἀθηναίους καὶ Φιλίππῳ περιεγεγόνει, ὥς τ' ἐρίζειν καὶ διεσάναί, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τῷ δὲ ταῦτα, τὰ δὲ κοινὰ οὕτω φάυλως διέκειτο πράγματα, ὥς τ' οὔτε Φίλιππος Ἀθηναίους ἐθάρρει, οὔθ' οὔτοι Φίλιππον, ἀλλ' ἑκάτεροι προφάσεως ἐπ' ἀλλήλους ἐδέοντο, ὥς τὰς συνθήκας παραβεβήκοιεν. Καὶ γὰρ πρὶν ἢ ἐξελθεῖν ἐνιαυτὸν τῆς εἰρήνης, Φίλιππος μὲν τὰς ἐπὶ Θετταλίαν πολιτείας καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν παρήρηται, δεκαδαρχίας καθιστὰς καὶ τὰς ἀκροπόλεις αὐτῶν φρουρῶν, Μεσσηνίους δὲ καὶ Ἀργεῖους, Ἀρκάσι τε καὶ Ἡλείοις συμμαχίαν συν-

θέμενος ἐπεμψεν ἐπικουρίας πρὸς Λακεδαιμονίους, ἅμα δὲ Μεγάρους ἐπιβουλεύων, ἐπὶ δ' Ἀμβρακίαν στρατευόμενος, ἐς Πελοπόννησον παρεδύετο, καὶ Εὐβοίας ἤπτετο τυραννίδ' ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττικῆς ἐπιτειχίσας· προσέτι δ' ἐπὶ Θράκῃ παριὼν τὰ πολλὰ αὐτῆς τῇ Μακεδονίᾳ προσέθηκε, τῶν ἐπὶ θαλάττῃ χωρίων τὰ ἐπικαιρότατα καταλαβόμενος. Καὶ πάντα τὰ πράγματα ἐν εἰρήνῃ καὶ σπονδαῖς ἤρει καὶ διωκεῖτο, τὴν ἑαυτοῦ πλεονεξίαν ἐπικρυπτόμενος πόλεμον κοινὸν τῶν Ἑλλήνων νῦν μὲν πρὸς τοὺς ἐν Θράκῃ ἡγεμόνας, νῦν δὲ πρὸς τὴν Ἀσίαν μετ' εὐπροσώπου προφάσεως ἐπηγέλλετο. Δημοσθένης δὲ κατανοῶν τὰ μηχανήματα ταῦτα, καὶ προσορῶν τὰ μέλλοντα, ἀντικαθίστη τὸν δῆμον ἐπὶ τῷ θαρσεῖν, συμβουλεύων περὶ τῶν ὑπολοίπων μὴ προσέσθαι, μηδὲ ταῦτά παθεῖν, μηδ' ἀναρτωμένους ἐλπίσιν ἐξ ἐλπίδων καὶ ὑποσχέσεων εἰς τοῦσχατον ἐλθεῖν τὰ πράγματα εἶσαι, καὶ παρακάλει αὐτὸν πάσῃ δυνάμει συμμαχίας καὶ φιλίας πρὸς πάντας μὲν τοὺς Ἕλληνας, πρὸς πάντας δὲ τοὺς ἐπὶ Θράκῃ ἡγεμόνας, ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς τὸν μέγαν βασιλέα ποιήσασθαι ἐπὶ τιμωρίαν Φιλίππου.

Ἐφ' ᾧ πρεσβείας πρὸς Ἀθηναίους ἐξέπεμπε Φίλιππος καὶ ἐπιστολὰς ἀλλεπαλλήλους, πειρώμενος αὐτοῖς ὡς ἀδικηθεῖς ἐπισκήψασθαι, καὶ τὰ ἑαυτῷ πεπραγμένα τοῖς Ἀθηναίοις ἀναθεῖναι βουλόμενος.

Τοιαῦτα μὲν δὴ παρ' ἑκατέρων ἐπράττετο ἐν σπονδαῖς καὶ εἰρήνῃ· αὗται δὲ διέμειναν ἑπταετῇ χρόνον ἄχρι Νικομάχου. Ἐπὶ δὲ Θεοφράστου τοῦ μετὰ Νικόμαχον ἄρξαντος ἐλύθησαν αἱ συνθῆκαι, Ἀθηναίων μὲν Φίλιππον αἰτιωμένων ἄρχειν τοῦ πολέμου, Φιλίππου δὲ Ἀθηναίους ἐγκαλοῦντος· ἐπὶ τούτου γὰρ Φίλιππος μὲν ἀναπλεύσας Περίνθῳ προσέβαλεν· ἀποτυχὼν δ' ἐντεῦθεν Βυζάντιον ἐπολιόρκει καὶ μηχανήματα προσῆγεν. Ἀθηναῖοι δὲ ὑπὸ Δημοσθένους ἐγσειρόμενοι νέαν πρὸς τῇ προτέρᾳ συμμαχίαν ἐπ' αὐτὸν ἐποίησαντο πρὸς Εὐβοίαν, Ἀχαΐαν, Κόρινθον, Λευκάδα, Ἀκαρνανίαν, Ἀμβρακίαν καὶ Κέρκυραν καὶ

βοηθείας ἀπέστειλαν εἰς Βυζάντιον πρῶτον μὲν μετὰ Χάρητος, εἶτα δὲ μετὰ Φωκίωνος, οἱ ἐσώθη Χερρόνησος καὶ Βυζάντιον καὶ πάντες οἱ σύμμαχοι, τῆς Περίνθου ἐλευθερωθείσης τῇ βοηθείᾳ Ὁχου τοῦ Περσῶν βασιλέως.

Ὁ μὲν τοίνυν Φίλιππος πέπομφεν ἐπιστολὴν πρὸς Ἀθηναίους κατηγορῶν αὐτῶν καὶ πολέμον προκηρύττων ἄντικρυς. Δημοσθένης δὲ ψηφίσματα ἔγραψε προκαλῶν τοὺς Ἀθηναίους πρὸς αὐτόν, καὶ θαρσύνων αὐτοὺς πρὸς τὸν κίνδυνον, εὐκαθαίρετον λέγων εἶναι τὸν Μακεδόνα, καὶ ὁ δῆμος ἐχειροτόνησε τὴν μὲν στήλην καθελεῖν τὴν περὶ τῆς πρὸς Φίλιππον εἰρήνης καὶ συμμαχίας σταθεῖσαν, ναῦς δὲ πληροῦν καὶ τὰ ἄλλα ἐνεργεῖν τὰ τοῦ πολέμου.

Ἐκθέμενος οὖν ἱστορικῶς καὶ ἐν βραχείᾳ ῥήμασι, δι' ἧς αἰτίας Ἀθηναῖοι καὶ Φίλιππος εἰς πόλεμον κατέστησαν, ἀδικεῖσθαι λέγοντες ἀμφοτέρω, ἀναλύσας τὴν ἐπιστολὴν Φιλίππου καὶ τὸν λόγον Δημοσθένους, προσεπαγόμενος τὰς γνώμας, αἵπερ πείθουσὶ με ἀποδέξασθαι τὴν γνησιότητα ἀμφοτέρων.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Καὶ γὰρ ἀρχόμενος τῆς ἐπιστολῆς Φίλιππος ἀπολογεῖται, δι' ἣν αἰτίαν ὥστο δεῖν πέμψαι πρὸς Ἀθηναίους, διεξερχόμενος προσηκόντως, ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖσθαι νομίζει. Ἀπειδὴ μου, φησὶ, πολλάκις πρέσβεις ἀποστέλλαντος, ἔν' ἐμμένωμεν τοῖς ὅροις καὶ ταῖς ὁμολογίαις, οὐδεμίαν ἐποιεῖσθε ἐπιστροφὴν, ὦ μὴν . . . . ἀναγκαῖον γὰρ ἐστὶν ὑπὲρ πάντων δηλῶσαι καθαρῶς.

Καὶ πρῶτον μὲν ὑπὲρ Νικίου τοῦ κήρυκος, ὃν Ἀθηναῖοι ἀρπάσαντες ἐκ τῆς χώρας Φιλίππου εἰρξάν δέκα μῆνας, ὧς δ' ἔφερε παρ' αὐτοῦ ἐπιστολάς, ἀνέγνωσαν ἐπὶ τοῦ βήματος οὐκ ἐπιτιμήσαντες τοῖς παρανομοῦσιν. — Ἐπειτα Θασίων ὑποδεχομένων τὰς Βυζαντίων τριήρεις καὶ τῶν ληστῶν τοὺς βουλομένους, ἐκεῖσε καταφυ-

γεῖν, Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐφρόντιζον παρὰ τὰς συνθήκας ποιοῦντες. — Ἐτι τοίνυν Διοπίθης ὁ στρατηγὸς Ἀθηναίων Κρωβύλην μὲν καὶ τὴν Τιρίστασιν ἐξηνδραποδίσατο, τὴν δὲ προσεχὴ Θράκην ἐπόρθησε, τέλος δὲ Ἀμφίλοχον ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων ἐλθόντα πρεσβευτὴν παρανόμως συλλαβὼν καὶ τὰς ἐσχάτας ἀνάγκας ἐπιθείς, ἀπελύτρωσε τάλαντων ἑννέα καὶ ταῦτα τῷ δῆμῳ εὐδοκοῦντα ἐποίησε. — Πρὸς τούτοις Καλλίαν τὸν στρατηγὸν Ἀθηναῖοι ἐπήνεσαν ἐν τοῖς ψηφίσμασι, ὅτι ἀπάσας μὲν τὰς ἐν τῷ Παγασίτῃ κόλπῳ κατοικουμένας πόλεις ἔλαβεν, αὐτοῖς μὲν ἐνόρκους, Φιλίππῳ δὲ συμμαχίδας οὖσας, τοὺς δ' εἰς Μακεδονίαν πλέοντας ἐπώλει πάντας πολεμίους κρίνων. — Χωρὶς τοίνυν καὶ πρὸς τὸν Πέρσην ἀπεστάλκασιν Ἀθηναῖοι πρέσβεις πείσοντας αὐτὸν Φιλίππῳ πολεμεῖν. — Ἀθηναῖοι γράφουσι πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐν τοῖς ψηφίσμασι Φιλίππῳ προστάττοντες Τήρην καὶ Κερσοβλέπτην ἔαν Θράκης ἄρχειν ὡς ὄντας Ἀθηναίους. — Εἰς τοσοῦτο δὲ πλεονεξίας ἐληλύθασιν Ἀθηναῖοι, ὥστε πρότερον μὲν ἐνεκάλουν αὐτῷ τὰ προειρημένα μόνον, τὰ δ' ὑπογυιότατα Πεπαρηθίων φασκόντων δεινὰ πεπονθέναι προσέταξαν τῷ στρατηγῷ δίκην παρὰ Φιλίππου λαβεῖν. — Βουλόμενος Φίλιππος ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον παραβαλεῖν ἠναγκάσθη αὐτὰς παραπέμψαι διὰ Χερρόνητος τῇ στρατιᾷ, τῶν μὲν κληρούχων κατὰ τὸ Πολυκράτους δόγμα πολεμούντων αὐτῷ, Ἀθηναίων δὲ τοιαῦτα ψηφίζομένων, τοῦ δὲ στρατηγοῦ Βυζαντίους τε παρακαλοῦντος καὶ διαγγέλλοντος πρὸς ἅπαντας, ὅτι πολεμεῖν αὐτῷ προσέταττον (Ἀθηναῖοι), ἂν καιρὸν λάβῃ.

— Οἱ τῆς πολιτείας τῆς παρ' Ἀθηναίοις ἔμπειροι τὴν μὲν εἰρήνην πόλεμον αὐτοῖς εἶναι λέγουσι, τὸν δὲ πόλεμον εἰρήνην.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐστὶν, ἃ Φίλιππος Ἀθηναίοις ἐγκαλεῖ ἐπισκηπτόμενος αὐτοῖς ὡς ἀδικηθεῖς (α), κατηγορῶν αὐτῶν ἀσέβειαν καὶ παρανομίαν (β), ἀπολογούμενος περὶ ἑαυτοῦ ταῖς κατηγορίαις (γ), καὶ πόλεμον αὐτοῖς προκηρύττων ἄντικρυς (δ).

(α) 160, 5. α 'Απορῶ τί ποτ' ἔσται καὶ νότερον, ἐὰν ὁμολογήσῃτέ μοι πολεμεῖν· καὶ γὰρ ὅτε φανερῶς διεφερόμεθα, ληστὰς ἐξέπεμπετε, καὶ τοὺς πλείοντας ὡς ἡμεῖς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβλήθητε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε. — 160, 6. Ὁ μάλιστα· ἂν τις θυμιάσει· πρὸ μὲν γὰρ τοῦ λαβεῖν τὸν Πέρσην Αἴγυπτον καὶ Φοινίκην ἐψηφίσασθε, ἂν ἐκεῖνός τι νεωτερίζη, παρακαλεῖν ὁμοίως ἐμὲ καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἅπαντας ἐπ' αὐτόν· νῦν δὲ τοσοῦτον ὑμῖν περίεστι τοῦ πρὸς ἐμὲ μίσους, ὥστε πρὸς ἐκεῖνον διαλέγεσθαι περὶ τῆς ἐπισυμμαχίας. — 163, 17. Καὶ λογίζεσθ' ὡς ἄλογόν ἐστιν Ἀθηναίους Θασίους μὲν καὶ Μαρωνεῖτας ἀναγκάσαι περὶ Στρώμης διακριθῆναι λόγοις, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύσασθαι, περὶ ὧν ἀμφισβητοῦμεν τὸν τρόπον τοῦτον, ἄλλως τε καὶ γινώσκοντας ὅτι νικηθέντες μὲν οὐδὲν ἀποβαλεῖτε, κρατήσαντες δὲ λήψεσθε τὰ νῦν ὑφ' ἡμῖν ὄντα. — 18. Πάντων δέ μοι δοκεῖ παραλογώτατον εἶναι, διότι πέμψαντος ἐμοῦ πρέσβεις ἀπὸ τῆς συμμαχίας πάσης, ἴν' ὧσι μάρτυρες, καὶ βουλομένου ποιήσασθαι πρὸς ἡμεῖς δικαίας ὁμολογίας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, οὐδὲ τοὺς περὶ τούτων λόγους ἐδέξασθε παρὰ τῶν πρεσβευόντων, ἐξὸν ὑμῖν ἢ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαι τοὺς δυσχερεῖς ὑποπτεύοντάς τι καθ' ἡμῶν, ἢ φανερώς ἐξελέγξαι με φαυλότατον ὄντα τῶν ἀπάντων· τῷ μὲν οὖν δήμῳ ταῦτα συνέφερε, τοῖς δὲ λέγουσιν οὐκ ἐλυσιτέλει. — 162, 12. ἐγὼ μὲν (Πεπαρηθίους) ἐτιμωρησάμην ἐνδεστέρω· ἢ προσῆκεν, ἐκεῖνοι δὲ εἰρήνης οὐσιν καταλαβόντες Ἀλόννησον οὔτε τὸ χωρίον, οὔτε τοὺς φρουροὺς ἀπεδίδοσαν, πέμψαντος ὑπὲρ αὐτῶν ἐμοῦ πολλάκις· ὑμεῖς δ', ὧν μὲν ἡδίκησαν ἐμὲ Πεπαρηθῖοι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐπεσκέψασθε, τὴν δὲ τιμωρίαν ἀκριβῶς εἰδότες ὅτι τὴν νῆσον οὐτ' ἐκεῖνους, οὔτε ὑμεῖς ἀφειλόμην, ἀλλὰ τὸν ληστὴν Σώστρατον· εἰ μὲν οὖν αὐταὶ φατε παραδοῦναι Σωστράτῳ, ληστὰς ὁμολογεῖτε καταπέμπειν· εἰ δὲ ἀκόντων ὑμῶν ἐκεῖνος κατεκράτει, τί δει-

νὸν πεπόνθατε λαβόντος ἐμοῦ, καὶ τὸν τόπον τοῖς πλείουσιν ἀσφαλῆ παρέχοντος; — »

(β) 159, 4. «Τὸ παρανομεῖν εἰς κήρυκα καὶ πρέσβεις τοῖς ἄλλοις τε πᾶσιν ἀσεβὲς εἶναι δοκεῖ, καὶ μάλιστα ὑμῖν. Μεγαρέων γοῦν Ἀνθεμόκριτον ἀνελόντων εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν ὁ δῆμος, ὥστε μυστηρίων μὲν εἶργειν αὐτοὺς, ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀδικίας ἔστησαν ἀνδριάντα πρὸ τῶν πυλῶν· καίτοι πῶς οὐ δεινόν, ἐφ' οἷς παθόντες οὕτως ἐμισήσατε τοὺς δράσαντας, νῦν αὐτοὺς φαίνεσθαι ποιοῦντας; — 160, 17. Τὸ παλαιὸν οἱ πατέρες ὑμῶν, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τοῖς Παιστρατίδαις ἐπετίμων, ὡς ἐπάγουσι τὸν Πέρσιν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας· ὑμεῖς δ' οὐκ αἰσχύνεσθε ταῦτα ποιοῦντες, ἀ διατελεῖτε τοῖς τυράννοις ἐγκαλοῦντες; — 9. Πῶς ἐστι τοῦτο ἴσον ἢ δίκαιον, ὅταν μὲν ὑμῖν συμφέρῃ, πολέμιον εἶναι φάσκειν Κερσοβλέπτην τῆς πόλεως, ὅταν δ' ἐμὲ συκοφαντεῖν βούλησθε, πολίτην ἀποδείκνυσθαι τὸν αὐτὸν ὑφ' ὑμῶν, καὶ Σιτάλκου μὲν ἀποθανόντος, ᾧ μετέδοτε τῆς πολιτείας, εὐθὺς ποιήσασθαι πρὸς τὸν ἀποκτείναντα φιλίαν, ὑπὲρ δὲ Κερσοβλέπτου πόλεμον αἰρεῖσθαι πρὸς ἡμεῖς; καὶ ταῦτα σαφῶς εἰδότες, ὅτι τῶν λαμβανόντων τὰς δωρεὰς τὰς τοιαύτας οὐδεὶς οὔτε τῶν νόμων οὔτε τῶν ψηφισμάτων οὐδὲν φροντίζει τῶν ὑμετέρων.»

(γ) — 160, 8. α' Εἰ γὰρ Τήρην καὶ Κερσοβλέπτην οὔτε τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν οἶδα μετασχόντας ὑμῖν, οὐτ' ἐν ταῖς στήλαις ἀναγεγραμμένους, οὐτ' Ἀθηναίους ὄντας, ἀλλὰ Τήρην μὲν μετ' ἐμοῦ στρατευόμενον ἐφ' ὑμεῖς, Κερσοβλέπτην δὲ τοῖς παρ' ἐμοῦ πρεσβευταῖς ἰδίᾳ μὲν τοὺς ὅρκους δοῦναι προθυμούμενον, κωλυθέντα δὲ ὑπὸ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν ἀποφαινόντων αὐτὸν Ἀθηναίων ἐχθρόν. — 161, 10. Ὑμεῖς ἔδοτε πολιτείαν Εὐαγόρῃ τῷ Κυπρίῳ καὶ Διονυσίῳ τῷ Συρακουσίῳ καὶ τοῖς ἐκγόνοις τοῖς ἐκείνων· ἐὰν οὖν πείσπτε τοὺς ἐκβαλόντας ἑκατέρους αὐτῶν ἀποδοῦναι πάλιν τὰς ἀρχὰς τοῖς ἐκπεσούσι, κομίζεσθε καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν Θράκην, ὅσης Τήρης καὶ Κερσοβλέπτης ἦρχεν. — 11. Καρδιανοὶ δὲ

φημι βοηθεῖν γεγονώς αὐτοῖς πρὸ τῆς εἰρήνης σύμμαχος, οὐκ ἐθελόντων δ' ὑμῶν ἐλθεῖν εἰς κρίσιν, πολλάκις μὲν ἐμοῦ δεκθέντος, οὐκ ὀλιγάκις δ' ἐκείνων· ὥστε πῶς οὐκ ἂν εἶην πάντων φαυλότατος, εἰ καταλιπὼν τοὺς συμμάχους μᾶλλον ὑμῶν φροντίζοιμι τῶν πάντα μοι τρόπον ἐνοχλούντων ἢ τῶν βεβαίως μοι φίλων αἰετὶ μενόντων; — 162, 14. Τοσαύτην δέ μου ποιουμένου πρόνοιαν τῆς ὑμετέρας πόλεως, καὶ διδόντος αὐτῇ τὴν νῆσον, οἱ ῥήτορες λαμβάνειν μὲν οὐκ εἶων, ἀπολαβεῖν δὲ συνεβούλευον, ὅπως ὑπομείνας μὲν τὸ προστασσόμενον τὴν ἀλλοτρίαν ἔχειν ὁμολογῶ, μὴ προσιμένος δὲ τὸ χωρίον ὑποπτος γένωμαι τῷ πλήθει· γνοῦς, ἐγὼ ταῦτα προὔκαλούμην κριθῆναι περὶ τούτων πρὸς ὑμᾶς, ἴν', εἰ μὲν ἐμὴ γνωσθῇ, παρ' ἐμοῦ δοθῇ τὸ χωρίον ὑμῖν, ἐὰν δ' ὑμετέρα κριθῇ, τότε ἀποδῶ τῷ δήμῳ· ταῦτα δ' ἐμοῦ πολλάκις ἀξιούντος ὑμεῖς μὲν οὐ προσείχετε, Πεπαρήθιοι δὲ τὴν νῆσον κατέλαβον. τί οὖν ἐχρῆν με ποιεῖν; οὐ δίκην λαβεῖν παρὰ τῶν ὑπερβεβηκότων τοὺς ὅρκους; οὐ τιμωρῆσασθαι τοὺς οὕτως ὑπερηφάνως ἀσελγαίνοντας; καὶ γὰρ εἰ Πεπαρηθίων ἦν ἡ νῆσος, τί προσῆκεν ἀπαιτεῖν Ἀθηναίους; εἰ δὲ ὑμετέρα, πῶς οὐκ ἐκείνοις ἐργίζεσθε καταλαβοῦσι τὴν ἀλλοτρίαν; — 163, 16. Τοιαῦτα δὲ πάσχων ὁμῶς τῆς πόλεως καὶ τῶν τριήρων καὶ τῆς χώρας ἀπεσχόμην, ἱκανὸς ὢν τὰ πλεῖστα λαβεῖν ἢ πάντα καὶ διατετέλεκα προκαλούμενος ὑμᾶς εἰς κρίσιν ἐλθεῖν ὑπὲρ ὧν αἰτιώμεθ' ἀλλήλους. — 164, 20. Ῥάδιον μὲν οὖν ἐστὶ μοι παῦσαι τῆς βλασφημίας αὐτοῦς μικρὰ πάνυ προσημένῳ, καὶ ποιῆσαι λέγειν ἐπαίνους ὑπὲρ ἡμῶν· ἀλλ' αἰσχυνοίμην ἂν, εἰ τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐνοίαν παρὰ τούτων φαινοίμην ὠνούμενος, οἷ' πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς τοῦτο τὸ λῆμα ἤκουσιν, ὥστε καὶ περὶ Ἀμφιπόλεως (*) πρὸς ἡμᾶς ἀμφισβητεῖν ἐπιχειροῦσιν, ὑπὲρ ἧς τῶν ἀντιποιοιμένων αὐτῆς οἶμαι πολὺ δικαιότερα λέγειν αὐτός· εἴτε γὰρ τῶν ἐξ ἀρχῆς

κρατησάντων γίγνεται, πῶς οὐ δικαίως ἡμεῖς αὐτὴν ἔχομεν, Ἀλεξάνδρου τοῦ προγόνου πρώτου κατασχόντος τὸν τόπον, ὅθεν καὶ τῶν αἰχμαλώτων Μήδων ἀπαρχὴν ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀνέστησεν εἰς Δελφοὺς; εἴτε τούτων μὲν ἀμφισβητήσεί τις, ἀξιοὶ δὲ γίνεσθαι τῶν ὑπερον γενομένων κυρίων, ὑπάρχει μοι καὶ τοῦτο τὸ δίκαιον· ἐκπολιορκήσας γὰρ τοὺς ὑμᾶς μὲν ἐκβαλόντας, ὑπὸ Λακεδαιμονίων δὲ κατοικισθέντας ἔλαβον τὸ χωρίον. καὶ τοι πάντες οἰκοῦμεν τὰς πόλεις ἢ τῶν προγόνων παραδόντων ἢ κατὰ πόλεμον κύριοι καταστάντες· ὑμεῖς δ' οὔτε πρῶτοι λαβόντες, οὔτε νῦν ἔχοντες, ἐλάχιστον δὲ χρόνον ἐν τοῖς τόποις ἐμμέναντες ἀντιποιεῖσθε τῆς πόλεως, καὶ ταῦτα πίστιν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοὶ βεβαιωτάτην ἐπιθέντες· πολλάκις γὰρ ἐμοῦ γράφοντος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ αὐτῆς ἐγνώκατε δικαίως ἔχειν ἡμᾶς, τότε μὲν ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην ἔχοντας ἐμοῦ τὴν πόλιν, κατὰ συμμάχίαν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς ὁμολογίαις. καὶ τοι πῶς ἂν ἑτέρα γένοιτο βεβαιότερα ταύτης κτήσις, τῆς τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς καταλειφθείσης ἡμῖν ὑπὸ τῶν προγόνων, πάλιν δὲ κατὰ πόλεμον ἐμῆς γεγεννημένης, τρίτον δὲ συγχωρηθείσης ὑφ' ὑμῶν τῶν εἰθισμένων ἀμφισβητεῖν καὶ τῶν οὐθέν ὑμῖν προσηκόντων;

(δ) 164, 40. « εἰδὲ τοῖς μὲν ἐκείνων κρατήσασσι μηδ' ἐγκαλεῖν ἀξιούτε μηδὲν, ἐμὲ δ' ἐνοχλεῖτε, πῶς οὐ δικαίως ὑμᾶς ἀμυνοίμην ἂν; — 163, 17. Σκοπεῖσθε πότερον κάλλιον ἐστὶν ὅπλοις ἢ λόγοις διακρίνεσθαι, καὶ πότερον αὐτοὺς εἶναι βραβευτάς ἢ πεῖσαι τινὰς ἑτέρους. — 165, 23. Ἄ μὲν οὖν ἐγκαλῶ, ταῦτ' ἐστίν· ὥς δὲ προὔπρχόντων καὶ διὰ τὴν ἐμὴν εὐλάβειαν μᾶλλον ἢ δὴ τοῖς πράγμασιν ἐπιτιθεμένων καὶ καθ' ὅσον ἂν δύνησθε κακοποιούντων, ὑμᾶς ἀμυνοῦμαι μετὰ τοῦ δικαίου, καὶ μάρτυρας τοὺς θεοὺς ποιησάμενος διαλήψομαι περὶ τῶν καθ' ὑμᾶς. »

Ἐκ πάντων μὲν δὴ τούτων δεδήλωται ὥς ἡ ἐπιστολὴ ἐπεπόμφει ἐπὶ Θεοφράστου τοῦ μετὰ Νικόμαχον ἄρχοντος, Ὀλυμπ. 410, 4. = 340. Π. Χ. ἔαρος ἀρχομένου, Φιλίππου

(*) Ἡ πρότερον Ἐνέα ὁδοὶ ἐκαλεῖτο.

πολιορκούντος Πέρινθον, καὶ δὴ πρὶν ἢ παραγένηται εἰς βοήθειαν ταύτης δύναμις ἐκ Περσίας. Οὐκ ἀπεστάλη δὲ, ἀλλ' ἢ ὅπως Φίλιππος ἐμβάλη φόβον τοῖς Ἀθηναίοις τῆς λύσεως τῆς εἰρήνης ἀπείργων αὐτοὺς οὕτω τοῦ μὴ βοηθῆσαι τοῖς πολεμίοις· οὐ γὰρ ἐλυσιτέλει αὐτῷ Περσείοις πολεμοῦντι, ἐπὶ δὲ Βυζαντίους σκοποῦντι στρατεύεσθαι ἅμα καὶ πρὸς αὐτοὺς φανερώς διαφέρεσθαι. Τοιαύτας δὲ ἀξιώσεις αὐτῇ προὔβαλετο, ὥστε τὴν ἄρνησιν τούτων ἐν πολέμου προαγορεύσει παρ' Ἀθηναίων ἐτίθετ' ἂν κατὰ Κούρτιον.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγδόη τὴν τάξιν τυγχάνουσα ἀνέκαθεν εὐρηται τοῖς λόγοις τοῖς Δημοσθένους ἐπισυντημμένη, καὶ δὴ τῷ ἐνδεκάτῳ καὶ τελευταίῳ Φιλιππικῷ, χωρὶς καὶ ἰδίᾳ. Ταύτης δὲ τὴν ὑπαρξιν οὐδεὶς ἐστίν, ὅστις οὐκ' ἀποδέχεται, τούναντίον δὲ μάλιστα πεποιθότως ἀσπάζεται, ἅττ' εὖ καὶ καλῶς ἔχουσιν, ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν τεκμαιρόμενος καὶ τοῦ χρόνου, πλὴν ἐνίων τῶν νεωτέρων, οἳ, καίπερ παλαιὰ τε πολλὰ τε εἰδότες, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς κριτικῆς ἐμπερότατοι ἄλλως, ὅμως, οὐκ οἶδ', ὅπως, ἀμφισβητοῦσι τῆς γνησιότητος ταύτης, ὡς σκύδαλα σκορακίζοντες αὐτὴν τε καὶ τὸν πρὸς αὐτὴν λόγον τὸν Δημοσθένους, καὶ ἀναγράφουσιν ἄμφω ἐν ταῖς τῶν ἐμπορευομένων συγγραφαῖς ταῖς ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Πτολεμαίων, καίτοι γε οὐκ ἀπεικόνοντα τῶν Φιλίππου καὶ Δημοσθένους ἔργων.

Ἐπεὶ δὲ πολλὰ περὶ τούτου παρὰ πολλῶν τυγχάνουσιν εἰρημένα, οὐδὲν ἄλλο ἔστι μοι ἤδη λοιπὸν, ἢ, ὡς ἂν δύνωμαι, διὰ βραχυτάτων εἰπεῖν, ἅπερ δοκεῖ συντελεῖν εἰς δεῖξιν τῆς γνησιότητος τῆς ἐπιστολῆς· ἐπιλίποι γὰρ ἂν μὲ τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ χρόνου, εἰ πάντα καθέκαστα διεξελθεῖν ἐπιχειροῖην.

Καὶ γὰρ παραλείπων τὸν Taylor, ἅτε οὐκ ἐξηγήσαντα τὰς πολλὰς γε αἰτίας, ὧν ἕνεκα δέχεται τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὸν λόγον ἀπεικόνοντα τῶν ἔργων καὶ τοῦ χρόνου Φιλίππου καὶ Δημοσθένους, ποιῶμαι μνήμην τοῦ C. H. Schaefer, ὅς ἐν ἀπόροις ἔχεται δέξασθαι τὴν ἐπιστολὴν γεγραμμένην Φιλίππῳ· τὸ δ' ἀπορον αὐτοῦ ἔγκειται ἐν τῷ μή-

κει καὶ τῷ τῆς ἐπιστολῆς χαρακτῆρι, σοφιστῇ μᾶλλον εἰκότι φάσκοντος ἢ βασιλεῖ.

Καὶ πρῶτον μὲν περὶ τοῦ πρώτου αἰτίου ἀποκρινόμενος οὐκ ἔχω ἢ ἀποφήνασθαι ὡς C. H. Schaefer ἥκιστα ὀρθῶς κρίνει. Φιλίππῳ γὰρ αὐτῷ ἔσχεν ἀναγκαιῶς ἀρχομένῳ τῆς ἐπιστολῆς δικαιολογῆσαι τὸ μήκος· « μὴ θαυμάσητε δὲ τὸ μήκος τῆς ἐπιστολῆς· πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἐγκλημάτων ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑπὲρ πάντων δηλῶσαι καθαρῶς καὶ ταῦτα, ἐπειδὴ πολλὰκις μου πρέσβεις ἀποστείλαντος, ἵν' ἐμμελῶμεν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς ὁμολογίαις, οὐδεμίαν ἐποιεῖσθε ἐπιστροφὴν. »

Εἰ δὲ ἡ ἐπιστολὴ φανερῇ πως ἔχουσα καὶ σοφιστικὸν χαρακτῆρα, οὐδὲν τὸ κωλύον δέξασθαι ταύτην γνησίαν· οὐδεὶς γὰρ ἐστίν, ὅς ἀγνοεῖ ὅτι πάντα ἐπὶ Φιλίππῳ συνέτρεχεν, ἡ ἐπιτηδειότης τῆς φύσεως, ἡ σύνεσις τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ στρεφόμενων, ἡ σπουδὴ καὶ ὁ πλοῦτος, ἀλλὰ δὴ καὶ ἡ περὶ τὸ σοφιστεῦν ἱκανότης, περὶ ὃ οὐκ ἀπιθάνως ἐμμελῶς ἐσχολακῶς ἦν, ὅπως αὐτὸ ἐν εὐθέτοις καιροῖς εὖ καὶ καλῶς ἐπιδεικνύηται· οὐδὲν ἄρα θαυμαστὸν, ὅτι ἐπίτηδες τοιοῦτω χαρακτῆρι ἐκέχρητο ζηλώσας τοὺς σοφιστάς, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ Ἰσοκράτην τὸν ῥήτορα, (κατὰ δὲ τοὺς Σχολιαστὰς) καὶ σοφιστήν, εὐδοκιμοῦντα παρ' Ἀθηναίοις.

Καὶ γὰρ Δημοσθένης, εἰ ἡμῖν ἐστι βουλομένοις αὐτῷ τὴν ἴσην μετρεῖν, ὑπὸ τὸ αὐτὸ κατηγορήμα ὑπακτέος ἂν εἴη, ὅτι οὐ μόνον περὶ τὸ σοφιστεῦν ἐσχολακῶς ἦν, σιτισάμενος τὸν Ἰσαῖον ὅλον καὶ τὰς τῶν λόγων ἐκείνου τέχνας, ἀλλὰ καὶ φράσεις Ἰσοκράτους ἐχρήσατο καὶ ἐννοίαις.

Εἰ δ' αὖ τὴν ἐπιστολὴν μὴ γέγραφε Φίλιππος, οὐδὲν πρᾶγμα· πολλοὶ γὰρ ἦσαν αὐτῷ γραμματεῖς ἐπιδεξίως ἐπιστολάς γράφειν δυνάμενοι, ἐν δὲ τοῖς μάλιστα Εὐμένης ὁ Καρδιανός, Λεωσθένης ὁ Ἀθηναῖος, Πύθων ὁ Βυζάντιος, ἀλλὰ δὴ καὶ Αἰσχίνης, οἷςπερ γραμματικῆς καὶ ποιήσεως, ῥητορικῆς τε καὶ φιλοσοφίας καὶ πάσης ὀλίγου δεῖν ἐπιστήμης· τοσοῦτο τὸ περιὸν ἐτύγ-

χανεν ὄν, ὥς καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους αὐτοὺς, σχεδὸν φάναι, διαμιλλᾶσθαι.

Ἄλλ' οὐδ' αὖ πάλιν δεινὸν ἐστίν, εἰ αὖτη δὴ φαίνεται καταδεστέρα πῶς οὕσα τῆς καθαρᾶς Ἀτθίδος διαλέκτου, ὥς τε ταύτην τεκμαίρεσθαι μεταγενεστέροις χρόνοις ἀρμόττειν· δῆλον γὰρ ὅτι ἐξ ἐκείνου δὴ τοῦ χρόνου καὶ τὸ κάλλος τῆς γλώσσης, ὥς περ ἡ πολιτεία καὶ πάντα, κατὰ σμικρὸν ἤρξατο παρακμᾶζον. Πρὸς δὲ τούτοις τὰ πράγματα ἐς τοσοῦτο προήχθη, ὥς τε Φιλίππῳ περὶ πολλὰ τότε τυρβαζομένῳ οὐκ ἦν χρόνος ἰκανὸς, τὴν ἐπιστολὴν συντάξασθαι, στάθμῃ χρωμένῳ καὶ κανόνι, πρὸς δὲ καὶ ὑπομονῇ τῇ δεούσῃ, ἥ περ ἐκέχρητο Ἰσοκράτης τὸν Πανηγυρικὸν συντάττων.

Οὐκ οἶδα δὲ ἔγωγε ὅπως ἐν τῇ ἐπιστολῇ παρεισέδω τοῦνομα Σιτάλκης, ὅς πρὸ εἰκοσιν ὀλυμπιάδων τεθνεὺς ἦν ἐν τῇ πρὸς Τριβαλλοὺς στρατείᾳ ἀντὶ Κότυρος τοῦ πατρὸς Κερσοβλέπτου, ὡς *Jacobs* ὀρθῶς ἐδήλωσεν ἐν σελ. 419. *f. Demosthen. Staatsr.* (*) Οἱ γὰρ ἐπιφανέστατοι τῶν ἀνθρώπων λανθάνουσιν ἥκιστα, ὅ, τι ἂν ποιῶσιν. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτου οὐκ ἐστὶ δίκαιον παραδέξασθαι τὴν ἐπιστολὴν ὑποβολιμαίαν· ὥς γὰρ Δημοσθένην δις ἔλαθε τοῦνομα Περδίκκας παρεισδὺν ἐν τοῖς λόγοις τοῖς περὶ *Συντάξεως* καὶ κατ' *Ἀριστοκράτους*, ἀντ' Ἀλεξάνδρου τοῦ τῶν Μακεδόνων βασιλέως, (**) οὕτως ἐστὶν οὐκ ἀπίθανον τὴν τῶν ὀνομάτων ἐναλλαγὴν καὶ τὸν Φίλιππον λεληθέναι ἢ τινὰ τῶν ἀντιγραφέων· καὶ γὰρ τὸ ἁμαρτάνειν τοῖς θνητοῖς πέφυκε μάλιστα. Ἡ μὲν γὰρ γνώμη οὐχ ἡμαρτεν Οὐλπιανὸς τε ὁ ῥήτωρ καὶ οἱ τούτῳ ἀκόλουθοι *Clinton* καὶ *Arnold Schaefer* τὴν ἐπιστολὴν ἀνταλλάξαντες πρὸς τὴν περὶ Σηλυμβρίας, καίτοι καὶ τὸν χρόνον ἔχουσιν αὐτοῖς διαμαχόμενον καὶ τὰ πράγματα καὶ τὸν περὶ τὴν ἔκφρασιν τρόπον; Ἡμὴν γε, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν μεσημβρίᾳ μέσῃ ἡμέροτον οὐδὲ ἔτυχον, ὅτι τὴν μὲν

ἀπορρίπτοντες τὴν ἑτέραν ἀσπάζονται, πρὸς ἣν γε ὁ λόγος ὁ Δημοσθένους ὡς ἀποκρίνεται φάσκοντες.

Τοῦτο δὲ τις λέγων οὐκ ἂν ἁμάρτοι τάληθός· ἐπεὶ Οὐλπιανὸς πλασάμενος ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ περὶ Σηλυμβρίας φράσεις τε καὶ ἐννοίας οὐδενὶ οὐδαμῇ οὐδαμῶς οὐδεμίαν κοινωνίαν ἔχουσας τῶν λόγων Δημοσθένους, παρέσχε τὴν ἑτέραν ἐν ὑποψίᾳ γενέσθαι, οὐ οὐκ ἐξόν τινι πρὸς αὐτὴν ὑπόπτως διάκεισθαι· καὶ γὰρ αὐτὴ αὕτη ἡ περὶ Σηλυμβρίας ἐπιστολή, ὥς περ ἐν τῷ περὶ τοῦ Στεφάνου λόγῳ τοῦ Δημοσθένους εὐρίσκεται, (*) ἀκριβοῦσα τὸν χρόνον, τὰ δὲ πράγμαθ' ὀρίζουσα καὶ ὅπως Φίλιππος Ἀθηναίοις αὐτῇ προσενήνεκτο, οἷα τ' ἐστὶ πᾶσαν ὑπόνοιαν ἀναιρεῖν ἐκ τοῦ μέσου.

Ἐνεγέγραπτο δὲ αὐτῇ τάδε· «Ἀπολογούμενος γὰρ Φίλιππος τῇ ἐπιστολῇ ὅτι ἔλαβεν, ὣν πλοίων ἐναυάρχει Λαομέδων, πολιορκῶν Σηλυμβρίαν μὴ συμπεριειλημμένην ἐν ταῖς τῆς φιλίας κοινῇ κειμέναις συνθήκαις, φησὶν οὐ λεληθέναι αὐτὸν ὅτι ἐξαπεστάλη ταῦτα πρόφασιν μὲν ὡς τὸν σῖτον παραπέμψοντα ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς Ἀἴμνον, βοηθήσοντα δὲ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ πολιορκουμένοις· τὴν δὲ αἰτίαν αὐτοῦ ἀνατίθεται οὐκ εἰς τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων (ἅνευ γὰρ τούτου συνετάχθη ταῦτα τῷ ναυάρχῳ) ἀλλ' εἰς τινὰς ἄρχοντας καὶ ἑτέρους ἰδιώτας, οἳ ἐκ παντὸς τρόπου φιλοτιμοῦνται τὸν δῆμον ἀντὶ τῆς νῦν ὑπαρχούσης φιλίας τὸν πόλεμον ἀναλαβεῖν, ὑπολαμβάνοντες αὐτοῖς τὸ τοιοῦτο πρότοδον ἔσεσθαι· διόπερ ἡγούμενος τοῦτο οὕτ' αὐτῷ, οὕτ' Ἀθηναίοις χρήσιμον ὑπάρχειν, ἀφίησιν αὐτοῖς τὰ καταχθέντα πλοῖα καὶ συμβουλεύει τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ, εἰ αὐτοῖς ἐστὶ βουλομένοις, μὴ ἐπιτρέπουν τοῖς προεστηκόσιν αὐτῶν κακοήθως πολιτεύεσθαι, ἀλλ' ἐπιτιμᾶν, ἐπαγγελλόμενος καὶ αὐτὸς διαφυλάττειν τὴν εἰρήνην. »

Ἐκ τούτων τοιγαροῦν καὶ τυρλῶ ἐστὶ δῆλον, ὡς ἡ ἐπιστολὴ αὕτη γραφείσα μὲν ἐ-

(*) Περὶ Σιτάλκου ὅρα Θουκυδίδου Βιβλ. 2, 29, 95, 104. καὶ Διοδώρου XII, 50, 54.

(**) Clinton πρῶτος κατενόησε τοῦτο, *Boehneke Forschung*, I. S. 119. not. 5.

(*) P. 250, 26. ed. Sauppe.

πὶ τῆς πολιορκίας τῆς Σηλυμβρίας, πραγματευομένη δὲ περὶ τῆς τῶν καταχθέντων πλοίων ἀφέσεως καὶ ἐπισκηπτομένη τοῖς ῥήτορσιν, ἀλλὰ δὴ καὶ τοὺς φίλους Φιλίππου τρόπους διαδηλοῦσα, ἀπεστάλη πρὸς Ἀθηναίους ὑπαρχούσης τῆς πρὸς ἀλλήλους φιλίας ὥςθ' οἱ ἀμφὶ Οὐλπιανὸν παραλόγως ἀπέφηναν ὡς τὸν λόγον τὸν Δημοσθένους εἰς αὐτὴν ἀποκρίνεσθαι δεόν· καὶ γὰρ ἐν ταύτῃ μὲν Φίλιππος τοῖς προσεσηκόσι τῆς πόλεως μόνοις, ἐν δὲ τῇ μακρᾷ, πᾶσι τοῖς Ἀθηναίοις ἐγναλεῖ, ἄρχουσὶ τε καὶ ἰδιώταις· ἐν τῇ πρώτῃ εἰρήνην ὑπισχνεῖται τοῖς Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐν τῇ τελευταίᾳ μετὰ τὸ ἀποστεῖλαι πρέσβεις αὐτοῖς καὶ ἐπιστολὰς πολλάκις, ἵν' ἐμμείνωσι τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς ὁμολογίαις, καὶ εἰς κρίσιν ἔλθειν, ὑπὲρ ὧν αἰτιῶνται ἀλλήλους, πόλεμον αὐτοῖς προεῖρηκεν; «ὕμᾱς, λέγων, ἀμυνοῦμαι μετὰ τοῦ δικαίου καὶ μάρτυρας τοὺς θεοὺς ποιησάμενος διαλέψομαι περὶ τῶν καθ' ὑμᾶς.»

Ὅτι δὲ ἡ ἐν τῷ περὶ τοῦ Στεφάνου λόγῳ Δημοσθένους ἐπιστολῇ αὕτη Φιλίππου ἐγράφη πρὸ τῆς ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς Δημοσθένους καταλεγομένης ἰδίας, δῆλόν ἐστιν ἐκ τῆς τελευταίας λεγούσης ἐπὶ λέξεσιν οὕτω «ὅμως καὶ τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας καὶ τῶν τριήρων ἀπεσχόμεν, ἱκανὸς ὧν τὰ πλεῖστα λαβεῖν ἢ πάντα.» ὁ δὲ δῆμος ὁ Ἀθηναίων ἀκούσας τῆς ἐπιστολῆς καὶ Δημοσθένους παρακαλέσαντος αὐτοὺς πρὸς τὸν πόλεμον, ὡς ἔφθην εἰπὼν, καὶ ψήφισμα γράψαντος, ἐχειροτόνησε τὴν μὲν στήλην καθελεῖν τὴν περὶ τῆς πρὸς Φίλιππον εἰρήνης καὶ συμμαχίας σταθεῖσαν, ναῦς δὲ πληροῦν καὶ τ' ἄλλ' ἐνεργεῖν τὰ τοῦ πολέμου.

Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τοῦ πρώτου μέρους τῆς Πραγματείας· περὶ τῆς ἐπιστολῆς τῆς Φιλίππου. Τοῦς ἐμαυτοῦ δὲ λογισμοὺς ἀποδειξάμενος, οἷς ἐχρησάμην ἐν τῇδε, ἐπαγόμενος μάρτυρας τούτων τοὺς πολυμαθεῖς τε καὶ κρίσει βαθεῖα πάντας, σχεδὸν φάναι, ὑπερηκοντικώτα, παλαιούς τε καὶ νεωτέρους, ἱστορικοὺς τε καὶ ῥήτορας, Γραμματικούς καὶ Ὑπομνηματιστάς, παραλείπω τοὺς ἥκιστα βουλομένους ἀποδίδοσθαι τὴν μακρὰν

ἐπιστολὴν καὶ τὸν πρὸς ταύτην λόγον τοῖς Φιλίππου ἔργοις καὶ Δημοσθένους, ἔθ' ἑαυτοὺς μὲν ἐν μοῖρᾳ θέντας ἀμφιβολίας, ταῦτα δὲ ἄμφω ἐν μετεώρῳ ἀφέντας, ἐπειδὴ οὐκ ἔχουσιν εἰπεῖν τοὺς τεκόντας, καὶ ἀποφαίνομαι ἔγωγε, ὡς ἡ ἐπιστολὴ ἡ Φιλίππου ἀρχὴν ἔχουσα. «Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ Βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Ἐπειδὴ πολλάκις μου πρέσβεις ἀποστείλαντος.»... καὶ τέλος· «ὕμᾱς ἀμυνοῦμαι μετὰ τοῦ δικαίου.... διαλέψομαι περὶ τῶν καθ' ὑμᾶς.» ὅχ' ἄρισθ' ἀρμόττουσα τῇ γραφίδι καὶ χαρακτῇ καὶ τοῖς χρόνοις Φιλίππου, γνησία ἐστὶ καὶ τῶν ἔργων Φιλίππου. Τοῦτο δὲ διισχυρίζομαι πεποιθὼς ἐπὶ τοὺς λογισμοὺς τῶν μνημονευθέντων, ὧν τὴν ἐμπειρίαν ὡς ὀρθὴν ἔχω λαβὼν, καὶ τούτοις συνδυκῶ ἐπὶ πᾶσιν.

Ἀποδέκτου δὲ γενομένης τῆς ἐπιστολῆς τῆς Φιλίππου τῆς τοῖς Δημοσθένους λόγοις ἀναγεγραφομένης παρ' ἧσιν τοῖς ἐκδόταις, ὡς ὀρθῆς καὶ γνησίας, ὡς εὖ καὶ καλῶς ἐχούσης, καὶ ὡς ἀνοθεύτου καὶ μὴ ὑποβολιμαίας, πεφυκότως οὐκ ἔστιν ἄλλως, ἀλλ' ἡ ἀποδέξασθαι καὶ τὸν πρὸς ταύτην λόγον τὸν Δημοσθένους, οὗ ἡ ἀρχή. «Ὅτι μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππος οὐκ ἐποίησατο τὴν εἰρήνην πρὸς ἡμᾶς, ἀλλ' ἀνεβάλετο τὸν πόλεμον, πᾶσιν ὑμῖν φανερόν γέγονε» καὶ τέλος... «Ὅσῳ δοκοῦμεν αὐτῷ προχειρότατα χρῆσθαι τῶν ἁλλῶν Ἑλλήνων,» ὡς οὐκ ἀπεικνόμενα τῶν ἔργων τῶν Δημοσθένους, ἀλλ' ὡς γνήσιον αὐτοῦ καὶ τελευταῖον τῶν Φιλιππικῶν· ἐκ γὰρ τῆς ἐπιστολῆς τῆς μακρᾶς τοῦ Φιλίππου κατὰ Böckh (*) στήκει ἡ πίπτει ἡ γνησιότης τοῦ λόγου.

Ὅτι δὲ ταῦθ' οὕτως ἔχει, περὶ τούτου μοι ἔσται ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει ἅπαντα ἡ σπουδὴ.

(*) Böckh Manetho S. 434. Beil. IV S. 444.